

Kertomus

muinaistieteellisestä tutkimusmatkasta
Tihtiputaalle kesällä 1900.

(Virtala, Muurejärvi, Rönkä).

Kirkon kylän Ohtolan talon Virtalan
lorhan asuntojen ympäriltä etenkin etelä-
 ja itäpuolelta oli torppasi Matti Savolainen
 uudispeltoa (perunamaata) tehdespä edelli-
 finä vuosina löytänyt paljon kuorittuja sa-
 riastiampalasia ja myöskin kiviaseita, joista
 osa oli tullut historialliseen museiin, vaan
 toinen osa hävinnyt.

Kaivettiin perunamaan vieressä sen
 lämpuolella olevaa kivi-foraista maata, josta
 löydettiin toista kymmentä pientä savastian
 palasta kaikki nähtävästi kivirajan asti-
osta lähtönsitä. Sen jälkeen tutkittiin
 uusia hiilikeuhkojen jäännöksiä, joita
 asunnon länsipuoleisella mäellä oli pal-
 jon, löytämättä mitään erittäin merkit-
 tävää. Vihdoin tutkittiin mäen harjulla
 asunnosta noin parisataa metriä lounaa-
 sen eräitä kohtia, jossa oli pikku kum-
 makkeita ja näiden vieressä melkein
 umppeu maatuoneita keuhkia. Näissä
 oli kummakkaisen kohdalla puuta ja
 hiiltä ja löydettiin erään tällöisen
 paikan vierestä puutteellisesti hiottu
kivitaltta.

Ostettiin, ^(Kestikieraimi) Nikolan torpasta yhden
 ja Kikkarkosken torpasta toinen kivia-
 teen, joiden löytöpaikosta si ollut tietoa,
 saatiin Museojärven kylään Taikka
 kuben paikkakunnalla sanotaan Muse-

piähiin. Täällä oli Paavolan maan uudistori-
pan peltoista edellisessä kesänä uudispel-
toa kuokituksessa löydetty kiviasse. Pello oli
nyt ruukiina ja koska isäntä ei tielä-
nyt nähneensä sinä mitään merkittävää
kohtaa sivätkä missunkaan silmään mi-
tään lempeistä huomannet, on ryhtynyt
paikalla mitinkään enempään tutkimi-
seen.

Museopään kylän keskisen talon (maau-
tien koillislaidassa ja asunnosta luotei-
seen olevassa) pellossa oli maan käässä
olleet kivien sija, hiidenjokaisia sa-
nioita, joista ynnä muualta peltoista oli
löydetty kiviasseita ja assepalasia, joi-
ta Ainakin yksi ase oli fontunut histori-
alliseen museiin. - Pello oli nyt ruukiina,
mikä ehkä pääsyt entisiä löytöpaik-
koja kaiveltamaan. Sen sijaan tutkin
vainion aitauksen sisässä pellon koillis-
laidassa olevaa viljelmätöntä hiikka-
maa kaistatetta, josta löytyi hajallaan
olevia poltetun luun siruja ja tavasti-
ain palasia ynnä muutamia hiontakivien
palasia, vaan ei mitään kiviasetta. Hiik-
kamaa kasvoi vähän katajia ja piniä
paikoittain vanhoja tulsijälkiä. Aita-
uksen ulkopuolella ei kaiveltassaan
tarvattu mitään merkittävää. Tavasti-
ain ja hiontakivien palaset ynnä isom-
mat leusikul ovat tuodut museiin. Hal-
metuomella oli löydetty kivikalu, jota
ei kuitenkaan löydetty, kun käsin siellä
kalua kysymässä.

Alvejärven kylän Aitiatalon maalla

on vanha raudanvalmistuspaikka, jota
en kuitenkaan ryhtynyt tutkimaan,
kun alue, josta raudankuonaa on löy-
detty on jotenkin laaja ja osa nähtävää-
nä olevista kuopieta voivat olla vesiraten
myöhäistä tehoa.

Noin 8 km Sihtipulaan kirkosta polijois-
köttiliseen on Saanijärven koillisella ran-
nalla Rönin kylä, jossa on ainoastaan kol-
me taloa: Vanha ja uusi Rönin sekä Turu-
nen, joiden välillä rajojen järjestely on
tän on toimitettu. Vanha ja uusi talo
ovat sennakkain Saanijärven rannalla,
Turunen taas edään vesiperäiseen not-
kelman, joka kai aikonaan on ollut jär-
ven lahti, takapuolella, lähellä sitä
joksa, joka virtaa Elämäjärvestä kortti-
jen kautta Saanijärveen. Muinaiskaluja
on löydetty etupäässä Turusen ja van-
han talon mailta.

Tuttuani kylään tutkin ensin tilä
kehoa, joka on Turusen Aunnon länsi-
puolella, löytämällä muuta kuin jään-
nöksiä myöhemmän ajan tulerajoista.
Taman talon itäpuolella löydettiin vain
hiili- ja terrahautajien jäännöksiä,
vaikka jistähän päin oli ennen löydet-
ty joutakivillä kiviasetta. Kun sitten
jatkettiin tutkimuksia Turusen talon
länsipuolella Vanhan talon raja-aidan
ohi, alkoi noin metrin päässä raja-ai-
dasta länteen ilmaantua palaneen
luun siiruja hiiskassa noin 0,15-0,45 m.
syöydessä maan pinnan alla, paikoi-
tän runsaammin paikoitettiin harvem-

min, ei kumminkaan missään kasso-
ja, vaan Aina hiekkamultaan jekaan-
tuneina. Eräässä kohdassa oli noin
6:n □ metrin alassa noin kahden met-
rin syvyydellä liikuttettua luusien
jekaista maata, josta paikasta löydettiin
kaksi javiaastianpalasta, toinen
kivirajan tapaan koristettu reunapala,
Ainaat laatuaan tässä löytöpaikalla.

Kuinka syvä?

Maan pinnan alta löydettiin kyllä
muutamia hajoitettujen tulensijojen
paikkaja, vaan ei mitään elisän puo-
leista jemmista. Jotenkin pienen
alassa lähellä tukkiessa tehtyä jää-
ajaa tämän eteläpuolella löydettiin 8
kiviasetta, jotka kaikki ovat puut-

eläkeroksessa?

tesseisesti hiottuja. Luusionalusetta,
joka ulottui Ainahin³⁵ metriä idästä
länteen ja 20 metriä etelästä poh-
joiseen, löydettiin yltä paitsi pari
hiottua kiviasetta palasta, pari hiotta-
kiven palaa, pari kiviseentapainetta luon-
non muodostamaa Asetta, joista toi-
nen langen iso, ja joukko kiviä, jot-
ka näyttävät laanseen nykyiseen muo-
tonsa kiviasista tehdyssä, kivistä pa-
lasiä iskemässä lohkeistessa. Näitä
paitsi otettiin talteen muutamia
nkonkiven eli kvartsin palasia, joida
ei ole käytetty tutenteossa, ynnä jonk-
ko isompia luusioita, joista ehkä voi-
daan jossakin määrin saada selvälle
minkä eläimien luuta mainitut luusi-
rut ovat. — Ettei tällä paikalla on
ollut kivikana asutus ja ettei palane

Selvitettävä ala-
kerroksen mi-
den kanssa.

J.

luseit ovat jäännöksiä senaikuisen
asukkaiden aterioista, liuse varma.

Vanhun Rönnyn talon ympärillä ja tä-
män polijospuolella järven lähellä ole-
vasta viime kesänä viljaa kasvavasta
pellosta sanotaan silloin tällöin löydetyn
Kiviasseita, joista yhden sain minulle lu-
nastetuksi.

Koska poikalla ollessani oli kiissi-
nen heinänteko-aika ja läheisyydessä
ei ollut suurempaa kylää, oli minulla
vaikeaa saada kylläksi työmiehiä. Luo-
mattuani etkä minun näin ollen oli mah-
doton saada koko tuota luseitukenttää
ja muita tärkeitä löytöpaikkoja Vanhun
Rönnyn maalla tutkituiksi, keskeytin tal-
kimukseeni täällä kolmatta vuorokautta
kestävään työn jäähseen.

Sijoitettuani Pihkiputaan kirkon kylässä
kaikki siihen asti matkallani kestynneet
löydöt laatikkoon, läksin Harmaalan
kautta Pähkämäelle, jossa kuulustelin
kiinteitä muinaisjäännöksiä ja muinais-
kaluja saamatta mitään fontapaisista tie-
tooni. Läksin piksen veneellä Koliman
kylään Witasaaasen puolelle. Täällä Käsin
Kymenahon (ei Kylinänahon kuten museun
luettelossa sanotaan) talon pöiden takana ole-
van Mäkelän metsätorpassa, jonka pellois-
ta oli löydetty kiviasseita. Torpan isäntä
ei ollut kotona, muu talon väki tissi
vähän löydöistä. Koska minulle osoitettu
löytöpaikka oli jotenkin reheväisemmän toron
kaaresta, en arvannut ryhtyä siihen-
kään kaiveluun, vaan läksin lu-

vannonjärven liikkeille Torpan isäntää
tavoitettiin ja jänkin häneltä tieto-
ja, jotka hinkaan supistivat muuseista
jatkajani tietoja Torpan pelloista laa-
diusta löydöistä; mitään taikkokissa
hän nimittäin ei muistanut pelloista
löydöksi, Ainoastaan reikäkiven ja
toisen pienemmän, ehkä taltan.

Paluumatkalla kävin varatuomari
R. Järvin luona Viitasaaren kirkolla
katsoessa hänen jälellä olevia ko-
koelmia. Varsinaisia muinaiskaluja
hänelle ei vielä ole ehtinyt paljon
kokoontua sen jälkeen, kun hän vii-
meksi on niitä historialliselle muusei-
le luovuttanut, vaan hänen pieni koko-
elmaansa kansatieteellisiä esineitä
on sen numeroluokkaan nähden suuren
arvokas ja kai tulevaisuudessa (eh-
kä paraiten Antellin delegationin kaut-
ta) valtiolle luovutettava.

Helsingissä 24 p. Tammiukuuta 1901.

Theodor Selwint.

Muinaistieteelliselle toimistolle

Sain viime ~~kuukauden~~ ~~toimikauteni~~
kesäkuun työpöytäni muun muassa
käydä muistoni H. Heikkelin kanssa
Isosaarekyrössä, jossa meidän Tuli-
telon selittelyä luottelo kün-
teistä muinaisjäänmuutoksista kün-
vilan, Ullvilan, Napujan, Ventolan,
Palon ja Palhojainsten kylissä, joissa
asojen järjestykely oli teloilta.
Tämän tehtävämme toimittamana
Heinäkuun alkupuolella ja sen
tuloksena on myöskin seuraava kylit-
tämä saadista luottelo niistä muinais-
jäänmuutoksista, joita saimme
~~tehdä~~ ja joita saimme tietomme
ja kävimme kärsimässä. Täten
luettelosta nähdään näimme kün-
vilan ja Ullvilan mailta aiinno-
taan episen ^{hauka} roukkion kunnossolen
ja olivat näin ollen jollain kävi-

tehtyjä telyt. Venäläin ja Naprujen
mailla oli sitä vastoin näitä roukko:
aita osunnan nimittain 12 ja 9. Pal-
hojaisien kylä^{läis} eivät ~~osanne~~ tietä:
mist maallaan olevan mitään kuu-
den muinaisjäännehen tyhjistä.
Palon kylän maalla sanottiin kylä
roukkoita olevan, vaan ne ovat
tuivat tarkastassa luonnossa
Tuhkiksi, jönnäissä ^{suurin määrässä} myös
kylissä varmuuden vuoksi kiviä
Katsomassa.

Helsingissä 9 p. Helmikuuta 1901
Theodor Selwid B

Kertomus

(Schwindt)

muinaistieteellisestä tutkimuksesta
malasta Pilttiputaalle kesällä
1900 toimittanut ~~Theodor Schwindt~~

Kirkon kylän Oktolan talon Virtsalan
torpan asuntojen ympärillä etenkin etelä-
ja itäpuolella oli torppari Matti Savolai-
nen urdipoltoa (perunamaata) tehossa
edellisinä vuosina löytänyt paljon kuvit-
tujen saviastianpalasia ja myöskin kivi-
aseita, joista osa oli tullut historialliseen
museiin, vaan toinen osa häviöön.

Kaivettiin perunamaan ^{vieressä ja kyläpuolella} ~~seuralla~~ olevaa
kivisorasta maata, josta löydettiin <sup>tyy-
nisiä kappelmia</sup> ~~monia~~ pieniä saviastian palasia kaikkia
nähdänsä kiviajan astioista lähteneitä.
Sen jälkeen tutkittiin aseita kädikare-
tojen jäännöksiä, joita asunon lausi-
puoleisella maalla oli paljon, löytämällä
mitään erittäin mielenkiintoista. Vihdoin
tutkittiin aivan harjalla asunnosta
noin parisataa metriä lounaaseen väite-
saapimman kohtia, jossa oli pitkä kuu-
makkeita ja näiden vieressä melkein un-
peen maatumia kuoppia. Näistä oli
kuumakkaiden kohdilla puita ja hiiltä
ja löydettiin erään tammuisen paitan vä-
rinen puutteellisesti kirottu liivitusta.

Nikkalon torpasta ylösnä ja) torpasta
 Ostettuaani Nikkalkosken torpasta ^{kuusi} ~~kuusi~~
^{enemmän löytöpaikoista ei ollut tietoa}
 Kiviasetta ~~Maan~~ Muurejärven kylän
 kirkon kuten Kirkkokunnalle kaivotaan
 Muurejärven. Täällä oli Paavolan ^{kuusi} ~~kuusi~~
^{kuusi} ~~kuusi~~ pellosta löydettyä kiviä. Pello
 nyt rullina ja koska isäntä ei tiedä
 nyt näiden rulluensa sinä mitään
 merkittävää kohtaa ~~enemmän~~
~~kuusi~~ ~~kuusi~~ sivetti minunkaan
 pitämäni mitään jännäistä huomaa
 mistä, on ryhtynyt paikalle mitään
 enempään tutkimiseen.

Muurejärven kylän keskisen talon
 (maantien koillispuolella ja asunnosta
 luoteispuolella) pellosta oli maan
 sisällä ollut kivien sijoja, hiukan
 sekaisia raunioita, joista ynnä muun
 pellosta oli löydetty kiviä ja osia
 palasia, joista ainakin yksi on ollut
 tunnettu historiallisissa muusissa. Pello
 oli nyt rullina, niin ettei en päässyt
 enempään löytöpaikoihin kirkonkunnan

Sen sijaan tutkin vaimion aitausten sisällä
jollon koillislaivassa olevaa hiikka viijä=
lomitonta hiikkamaa laistalletta, josta
löytyi vajallaan olevia pottitun luvun
sivuja ja savastriain palasia ynnä
muutamia hiiontakivien palasia, vaas-
si mitään kiviäsetta. Hiikkamaa
kavosi väkän katajia ja oli säinä
paikoittain vanhoja tulan jälkiä. Hi-
tauksen ulkopuolella ei kaivattakaan
tavaten mitään merkittävää. Savastriain
~~palaset~~ ja hiiontakivien palaset ynnä
isommat kussivut ovat tuotut muusiin.
Halmelomienellä oli löydetty kiviäkalu, jota
ei kuitenkaan löydetty, kun kavin sällä
kalua kysymässä.

Alvajärven kylän Anttiotalon maalla
on vanha raudanvalmistuspaikka, jota
ei kuitenkaan ryhtynyt tutkimaan,
kun alue, josta raudanmassaa on löydetty
on jotunkin laaja ja osa niistäväinä
olevista leuopista voi olla se osat,
myöhaistä teltoa.

Noin 8 km Filthiputaan kirkolta pohjois-
koilliseen on Saanijärven koillisella rannalla
Rönöin kylä, jossa on ainoastaan kolme
taloa: Vanha ja uusi ^{Rönöin} talo sekä Turunen,
joiden välillä sijaitsee järvenkylä ^{asutus}
tämä on toimittettu. Vanha ja uusi talo
ovat (Saanijärven rannalla, Turunen ^{asutus}
erään ~~hollant~~ notkelman, joka kääntä-
kanaan on ollut järven lahti, takapu-
olella, lähellä sitä jokea, joka virtaa
Elämäjärvestä korkeiden kanta Saani-
järveen. Muinaiskaluja on löydetty
etupäässä Turusen ja Vanhan talon
välillä.

Tutkani kylään ~~hollant~~ tutkii erään
sitä keton, eli joka on Turusen asu-
nan lausepuolella löytämättä muuta
kain ~~eräitä~~ jäännöksiä myöhemmän
ajan talon sijasta. Tämän talon itä-
puolella löydettiin vain hiiltä ja turva-
kantojen jäännöksiä, vaikka ei ollut
jään ^{ainutt} eli löydetty joitakin kiviä
kun ~~eräitä~~ jälkellä, tutkimmalla

Turun talon lausepuolella Vanha
talon raja-aidan ohitse, alkoi noin metrin
päässä raja-aidasta länteen ilmasta
palanen luon siiruja hieltassa noin 0,15-
0,25 m syvyydessä maan pinnan alla,
paikoittain runsaammin paikottain
harvemminkin, ei kumminkaan mitään
kasoissa, vaan aina hieltä muttoa
sekaantunaisina. Eräissä kohdissa oli
noin 6: m ~~metrin~~ alalla noin kahden
metrin syvyydellä liikutettua luontevaa
sekaista maata, josta paikasta löydettiin
kaksi saviastianpalasta, toinen kivi-
ajan tupsaan koristettu neuvapala, ainomat
laaturauhan, joita tällä ~~työ~~ löytöpaikalla.
Maan ^{pinnalta} ~~siltä~~ löydettiin kyllä muutamia
hajotettujen tulesijöiden paikkoja, vaan
ei mitään eläinpuoleista saunoista
jokaakin pienellä alalla kahalla tutkitta.
Tämä tehty pääosa tämän etelä-
puolella löydettiin 8 kiviastella, jotka
kaikki ovat puutteellisesti hiottuja,
Luontevuudella, joka ulottui ainakin metrin
aidasta länteen ja metriä etelästä
pohjoiseen, löydettiin sitä paitsi pari
kivihiottua kiviastetta, josta hiottu
~~tutti~~

takiven palaa, javi kivosaantopaine
luonnon muotoilua asetta, jota
toinen saunon iso, ja joukko kivi,
jotka näyttävät ~~muut~~ saunon
nykyisen muotonsa kiviä asetta
tehdessä, kivistä palasia & iske
maki lohkaistessa. Näitä paikkoja
otettiin talteen muutamia ukonkiven
eli kvartsin palasia, joita ehkä on käyt-
etty tulenteossa, ynnä joukko isom-
pia kussiruja, joista ehkä voidaan
jossakin määrin saada selville
mitä minkä eläimien luita maiz-
mitut kussirut ovat. Että tällä
paikalla on ollut asutus kiviäitana
asutus ja että palaneet kussirut
ovat jäännöksiä joutokivien
asutuksen avaruudesta, lienee
varma.

Vanhun Romangin talon ympärillä
ja tämän polijonpuolella ^{järvon lähellä olevasta} (Virmen)
Mesänä ^{viiksestä} ~~saatista~~ karsavasta pellosta
on sanottu silloin talon loy-

odetyä kiviäsiitä, joista yhden sain muu-
sille lunnastutuksi.

Koska paikalla ollessani oli kärkeim-
heimäntekoa aika ja läheisyydessä ei ollut
suurempaa kytää, oli minulla vaikeaa
saada kylläksi työmiehiä, jitten työt
~~kuulivat kiltasta Tasta työstä ja~~
~~kun saatiin tarjuttuiksi Huomattu-~~
ani että minun näin olla oli mah-
doton saada koko tuota kuisinullantien
ja muita tarvittaisia löylypakkeja
Vanhan Rönnyyn ^{työmiehiksi} maassa tuttu-
iksi, kaskeytin ~~työtä~~ taalla koka-
matta vuorokautta kestäneen työn
jälkeen. Pikiteiputauksen kirkonkylässä

Sijoitetunani kaikki siihen asti ma-
kallani kertyneet löydöt kirkonkylä-
tikkoon, Läksin Harmaalan kauteen
Sakkaromäelle, jossa kuulustelin
kunnaita ~~ja~~ muinaisraunnot
ja muinaiskaluja saamalla mitään
pentapaisla tiistooni. Läksin sitten

(Lokke sanottu)

ruuella kotiman kylään Viitasaaren
puolelles, Taalla kavin kymmenahon
talon soiden takana olevalla Makkalan
torpassa, ~~jossa~~ ~~ollessa~~ joulun jelloista
oli löydetty kiviasetta. Torpan isäntä
ei ollut kotona, muu takana väki tuli
vähin löydöistä. Koska minulle ovi
tetta löytäpaikka oli jokuinkin vakuu-
talon kasvussa, se arvanut vykyty
mitenkään kaivalemissen, vaan
lähin Juvannonjärven tielle
torpan isäntä luovittamaan ja sen
kannella tietoja, jotka hienkun supistivat
muusista päätymäni tietoja torpan jelloista
saadusta löydöistä, mitään tulkittavaa
ei nimittäm ei muistaut jelloista löydet-
tyksi, ainoastaan veikkailua ja toise-
pidemmän, ~~mitä~~ ~~luttam~~

Talunmestolla kavin varatuomari
R. ja kkin luona Viitasaaren kirkolla
katsomassa hänen ja lalla olavio
kokoelmia. ~~Minun~~ ~~oikein~~ ~~hän~~
ei vielä ole ehtinyt paljon kokoontua
sen jälkeen, kun hän viimeksi on näte
historialliselle museille luovuttanut,
vaan hänen pieni ~~housat~~ ~~kokoelma~~
kansatieteellisiä esineitä on ~~jo~~ ~~muut~~
niiden kappien arvokas ja kaitelut